

GOA BOARD OF SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION

(A Corporate Statutory Body Constituted by an Act of the State Legislature)

ALTO BETIM – GOA 403 521

Website: www.gbshse.gov.in

email: goaboard@dataone.in

Phone (0832) 2417593

GBSHSE/ACAD/09/CIRCULAR No. 46

Date: 18/09/2009

CIRCULAR

Sub: Design and Model Question Paper for Std. X

Sir/Madam,

Please find herewith a copy of revised design of question paper and model question paper for Std.X in respect of following subjects for implementation w.e.f. March 2010 SSC Examination onwards.

<u>Sr.No.</u>	<u>Subject</u>	<u>Material</u>
1)	English(F.L)	Design of question paper
2)	Science	Design of question paper
3)	Marathi (T.L.)	Design of question paper & Model question paper

The material in respect of above subject is also available on website of the Board.

Same may be brought to the notice of all concerned.

(D.R. Bhagat)
Secretary

To,
The heads of all:

1. Recognized High Schools with Middle Section
2. Zonal Officers North/South/Central
3. All heads of Section, GBSHSE

DESIGN OF THE QUESTION PAPER

Class : X

Time : 3 Hrs

Subject English

Max. Marks 100

The weightage or the distribution of marks over different dimensions of the question paper shall be as follows:

1. Weightage to the Learning Outcomes

Sr.No.	Learning Outcomes	Marks	Percentage of Marks
1.	Knowledge	14	14
2.	Understanding	33	33
3.	Application	21	21
4.	Skill	32	32
Total		100	

2. Weightage to Content / Subject Units

Q.No.	Units	Marks	Periods
SECTION A			
1.	Prose	21	47
2.	Poetry	10	18
3.	Supplementary	09	20
SECTION B			
4.	Reading Comprehension	08	} 35
5.	"	05	
6.	"	07	
SECTION C			
7.	Grammar	20	43
SECTION D			
8.	Writing	07	} 45
9.	"	05	
10.	"	08	
Total		100	208

3. Weightage to Forms of Questions

Sr.No	Form of Questions	Marks for each question	Number of questions	Total Marks
1.	Long Answer Type (LA)	5,6,8	1,1,1	19
2.	Short Answer Type (S.A-I)	3,4	11,2	41
3.	Short Answer Type (SA-II)	02	08	16
4.	Very Short Answer Type (VSA)	01	24	24
Total				100

* 8 marks allotted for choice type questions

The expected time for different types of question would be as follows:

Contd.. 2/-

Sr.No	Form of Questions	Approx. time for each Question (minutes)
1.	Long Answer Type (LA)	03 X 15 = 45
2.	Short Answer Type (SA-I)	13 X 06 = 78
3.	Short Answer Type (SA-II)	08 X 03 = 24
4.	Very Short Answer Type(VSA)	24 X 1.23 = 33
	Total	180

As the total time is calculated on the basis of the number of questions required to be answered and the length of their anticipated answers, it would, therefore, be advisable for the candidates to budget their time properly by cutting out the superfluous words and be within the expected time limits.

4. Scheme of Options

(There will be no overall choice. However, there is an internal choice in 2 questions of 02 marks and 2 questions of 3 marks category in the Section A and one question of 8 marks category in Sections D.)

5. Weightage to Difficulty level of questions:

Sr.No	Estimated difficulty level of questions	Percentage
1.	Easy	20%
2.	Average	60%
3.	Difficulty	20%

A question may vary in difficulty level from individual to individual. As such, the assessment in respect of each question will be made by the paper setter on the basis of general anticipation from the group as a whole taking the examination. This provision is only to make the paper balanced in its weightage, rather than to determine the pattern of marking at any stage.

DESIGN OF THE QUESTION PAPER

Class : X

Time : 3.00 hrs

Subject Science

Max. Marks : 80

The weightage or the distribution of marks over different dimensions of the question paper shall be as follows :

1. Weightage to Learning Outcomes

S. No.	Learning outcomes	Marks	Percentage of Marks
1.	Knowledge	24	30%
2.	Understanding	32	40%
3.	Application	16	20%
4.	Skill	08	10%
		TOTAL 80	100%

2. Weightage to content/ Subject Units

S. No.	Units	Marks
1.	Chemical Reaction & equations	4
2.	Acids, Basis and Salts	4
3.	Metals and Non Metals	4
4.	Carbon and its compounds	6
5.	Periodic Classification of elements	4
6.	Life Process	6
7.	Control and co-ordination	5
8.	How do organisms reproduce	6
9.	Heredity and evolution	5
10.	Light-Reflection & Refraction	7
11.	Human eye and colourful world	5
12.	Electricity	7
13.	Magnetic effect of electric Current	5
14.	Sources of Energy	4
15.	Our Environment	4
16.	Management of Natural Resources	4
		Total 80 Marks

3. Weightage to Forms of Questions

S. No	Form of Questions	Marks for each question	Number of questions	Total Mark
1.	Long Answer Type (LA)	4	4	16
2.	Short Answer Type (SA-I)	2	14	28
3.	Short Answer Type (SA-II)	3	4	12
4.	Very Short Answer Type (VSA)	1	24	24
		Total	46	80

The expected time for different types of questions would be as follows :

S. No.	Form of Question	Approx. time for each Question (minutes)
1.	Long Answer Type (LA)	$10 \times 4 = 40$
2.	Short Answer Type (SA-I)	$04 \times 14 = 56$
3.	Short Answer Type (SA-II)	$06 \times 04 = 24$
4.	Very Short Answer Type (VAS)	$2 \frac{1}{2} \times 24 = 60$
Total		180 min

As the total time is calculated on the basis of the number of questions required to be answered and the length of their anticipated answers, it would, therefore, be advisable for the candidates to budget their time properly by cutting out the superfluous words and be within the expected time limits.

4. Scheme of Options

(There will be no overall choice. However, there is an internal choice in 04 out of 10 LAQ questions of 4 marks category in the section A and Section B.)

5. Weightage to Difficulty level of questions:

S. No.	Estimated difficulty level of questions	Percentage
1.	Easy	20%
2.	Average	60%
3.	Difficulty	20%

A question may vary in difficulty level from individual to individual. As such, the assessment in respect of each question will be made by the paper setter on the basis of general anticipation from the groups as a whole taking the examination. This provision is only to make the paper balanced in its weightage, rather than to determine the pattern of marking at any stage.

DESIGN OF THE QUESTION PAPER

Class : X

Time : 03 Hrs Subject Marathi (T.L) Max. Marks 100

The weightage or the distribution of marks over different dimensions of the question paper shall be as follows:

1. Weightage to Learning Outcomes

S.No.	Learning Outcomes	Marks	Percentage of Marks
1.	Knowledge	<u>24</u>	<u>24</u>
2.	Understanding	<u>40</u>	<u>40</u>
3.	Application	<u>36</u>	<u>36</u>
4.	Skill		
		Total <u>100</u>	<u>100%</u>

2. Weightage to Content / Subject Units

S.No.	Units	Marks
1. <u>५२११</u>	} <u>शब्द</u>	<u>24</u>
2. <u>५२१२</u>		
3. <u>५२१३</u>	} <u>पद्य</u>	<u>16</u>
4. <u>५२१४</u>		
5. <u>५२१५</u>	} <u>व्यंग्य</u>	<u>20</u>
6. <u>५२१६</u>		
7. <u>५२१७</u>	<u>निबंध</u>	<u>10</u>
8. <u>५२१८</u>	} <u>संज्ञा</u>	<u>30</u>
9. <u>५२१९</u>		
10. <u>५२११०</u>		
		Total <u>100</u>

3. Weightage to Forms of Questions

S.No.	Form of Questions	Marks for each question	Number of questions	Total Marks
1.	Long Answer Type (LA)	<u>10</u>	<u>01</u>	<u>10</u>
2.	Short Answer Type (SA-I)	<u>06</u>	<u>04</u>	<u>24</u>
3.	Short Answer Type (SA-II)	<u>02, 04</u>	<u>10, 04</u>	<u>36</u>
4.	Very Short Answer Type (VSA)	<u>01</u>	<u>30</u>	<u>30</u>
Total				<u>100</u>

The expected time for different types of questions would be as follows:

P.T.O

S.No.	Form of Question	Approx. time for each Question (minutes)
1.	Long Answer Type (LA) 61x20	20
2.	Short Answer Type (SA-I) 64x11.30	46
3.	Short Answer Type (SA-II) 14x06	84
4.	Very Short Answer Type (VSA) 30x01	30

As the total time is calculated on the basis of the number of questions required to be answered and the length of their anticipated answers, it would, therefore, be advisable for the candidates to budget their time properly by cutting out the superfluous words and be within the expected time limits.

4. Scheme of Options *03 questions of 01 marks*
02 questions of 02 marks
02 questions of 04 marks
 (There will be no overall choice. However, there is an internal choice in _____ questions of _____ marks category in the Section A and one question of _____ marks and one question of _____ marks category in Section B.) *01 questions of 06 marks*

5. Weightage to Difficulty level of questions:

S.No.	Estimated difficulty level of questions	Percentage
1.	Easy	25%
2.	Average	60%
3.	Difficulty	15%

A question may vary in difficulty level from individual to individual. As such, the assessment in respect of each question will be made by the paper setter on the basis of general anticipation from the group as a whole taking the examination. This provision is only to make the paper balanced in its weightage, rather than to determine the pattern of marking at any stage.

मराठी (तृतीय भाषा)

उत्कृण प्रश्न १०
उत्कृण गुण १००
वेळ :- ३ तास

ध्याना :-

- (१) प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर नवीन पानावर लिहा :-
- (२) प्रश्नांच्या क्रमांक व उपप्रश्नांच्या क्रमांक स्पष्टपणे लिहा :-
- (३) सर्व प्रश्न बरोबरोच आवश्यक आहेत
- (४) अजवीकडील अंक गुण दर्शवितात

- प्र० १) पुढीलपैकी प्रत्येक विधानाखाली चार पर्याय दिलेले आहेत. त्यातील अचूक पर्याय निवडून विधान पूर्ण करून लिहा :-
- १) इद्र राजा प्रल्हादाकडे गेला असता त्याला कळते की ~~~~~
 - १) राजा प्रल्हाद प्रजादक्ष राज्या आहे
 - २) राजा प्रल्हाद कोणासाठी झोड करत नाही
 - ३) जगात झील सर्वश्रेष्ठ आहे
 - ४) राजा प्रल्हाद त्रैलोक्याचा धनी आहे
 - २) गोकुळाचे अद्यकार भुग समाप्त होऊन ~~~~~
 - १) सुखदायक जीवन सुरू झाले
 - २) स्वतंत्र्याच्या सूर्य उगवला
 - ३) अनंतने राज्या सुरू झाले
 - ४) प्रगतीची दारे उघडली गेली
 - ३) गोकुळाचे लोक्यांत टचकन पाणी उम्रे राहिले कारण ~~~~~
 - १) नगरीत गुन्यांनी त्याला शिक्षा केली होती
 - २) मित्रांशी त्याचे भांडण झाले होते
 - ३) त्याला खूप मूक लागली होती
 - ४) आईच्या मते त्याने भाताची चोरी केली होती

ज्व २) खालील उद्गार कोणी व कोणत्या उद्देशाने काढले आहेत ते लिहा :- (कोणतेही तीन)

- १) " वाद्य का पाठीस लागला आहे तुमच्या " ?
- २) " ती समुद्र-विंचवाची धरं आहेत "
- ३) " यला आता आमच्या धराकडे जाऊ "
- ४) " परवाचा दिवस शुभ आहे तेव्हा प्रस्थान ठेवणार "

क प्राचीनकालीन कौटिल्याची कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुका वाक्यांत लिहा :-

- १) पोपरांकडे पाहून गौपू देवाकडे कोणती तक्रार करतो ?
- २) इंद्राने बृहस्पतीस कोणता प्रश्न केला ?
- ३) भशुरा गोकुळास आठवण राहण्यासाठी काय करावयास सांगते ?
- ४) छोट्या काश्मिरी मुलीने लेखकेला भेरीदारवत काय दिले ?
- ५) ग्रामीण वेदाभूषा केलेले अग्रप्रकाशाची कसे तिसत होते ?

ड खाली आपल्या पाठ्यपुस्तकातील सुका धड्यांचे नाव दिले आहे व कंसात लेखकांची नावे दिलेली आहेत. दिलेल्या धड्यांच्या लेखकांचे नाव लिहा :-

- "स्व-रूप पहा"
(भाकती पितमपल्ली, आचार्य विनोबा भावे, ह ना. नावकर)

इ) खाली आपल्या पाठ्यपुस्तकातील सुका धड्यातील एक वाक्य दिलेले आहे व कंसात धड्यांची नावे दिलेली आहेत. दिलेले वाक्य कोणत्या धड्यातील आहे, त्याचे नाव लिहा :-

"मेलेलं भाणूस कधी उन्न राहिल ना ?"
(शिवाजी राजे शोभले / गोंडकार / अश्रुताची जा !)

प्र. 2 अ) प्राचीनकालीन कौटिल्याची दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन वाक्यांत लिहा :-

- १) गोकुळाने वाण्याकडून सामान आणणे उद्यावर का राकते ?
- २) सद्गुणांच्या घरी लेखकाचे स्वागत कसे झाले ?
- ३) कुडाळाचे शेत कसे होते ?

ख) प्राचीनकालीन कौटिल्याची दोन प्रश्नांची उत्तरे पाच ते सात वाक्यांत लिहा :-

- १) लेखकाने आत्मगीच्या अंगलाचे वर्णन कसे केले आहे ?
- २) मेजर रॉयच्या भेते खरी अमानुषता कोणती ?
- ३) गोपूने आईपेक्षा आस्त भात कोणत्या मार्गाने मिळविले ?

प्र०३ अ) पुढील विद्यानायकांनी दिलेल्या चार पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विद्यान पूर्ण करून पुन्हा लिहा:- 9

१) पुस्तकात डाग तेही _____

- १) पावित्र्य संग्रमाचे
- २) अतिगूढ संग्रमाचे
- ३) धर्मांध आक्रमणाचे
- ४) स्नेह भावनेचे

ब) तुमच्या पाठ्यपुस्तकातील कवितेच्या आद्यारे 'अ' गटात दिलेल्या काव्यांशाशी 'ब' गटात दिलेल्या काव्यांशाच्या पर्यायांपैकी योग्य जोडी ठावून वाक्य पुन्हा लिहा:- 2

'अ' गट 'ब' गट

१) अनुसरते अन	१) जणू का पाळण्यात झुलती
२) क्षाळीवर झोपली	२) ग्रोर अमीन
	३) कळणी भेता
	४) क्षाळीस जणू फुलती

क) खात्रील कवितांच्या जोडीतील भोक्क्या जागी कसात दिलेल्या पर्यायी शब्दांपैकी योग्य शब्द घालून जोडी पूर्ण करून लिहा:- 2

१) देहाडूनी निराळी _____ ओट आहे.
(दुबास / पाळ्यास / रक्तास)

२) त्यागी व्हा, शूर व्हा, वीर _____ व्हा
(इकुमार / प्रखर / अमर)

३) खात्रीलपैकी कोणत्याही तीन प्रबनांची उच्चरे प्रत्येकी उक्ता वाक्यात लिहा:- 3

- १) कामगार वतीचे तान्हे लेकस कशामुळे दगावते ?
- २) अमीन आगगाडीला कशी निनावित आहे ?
- ३) कुगायी च्यामडी लोळवू असे कवी म्हणते ?
- ४) सर्व सिद्धीचे कारण असे कोणास म्हणते आहे ?

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी चार ते सहा वाक्यांत लिहा:-

- १) कवीने सायंकाळच्या झोमेचे वर्णन कसे केले आहे?
- २) काव्याची पोतडी काकोटीला मानून कवी काय करतो?
- ३) अक्षिनीने आगगाडीचे वर्णन कसे केले?

प्र.५ (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वाक्यांचा अर्थ लिहून वाक्यात उपभोग करा:-

- १) हिंपुटी होणे
- २) डोके वाघिर होणे
- ३) सुटकेचा निश्वास सोडणे

(ब) खालील विधाने कंखातील सूचनेप्रमाणे लिहा:-

- १) सैमिक ठाण्यावर धावते. → (प्रयोग ओळखून लिहा.)
- २) स्वर्ग, मृत्यू व पाताळ तीन लोक → (शब्द समूहाबद्दल एक शब्द धा.)
- ३) खाडीच्या किनाऱ्यात आमची होडी जरजर जात होता. → (वाक्य सुद्ध करून लिहा.)
- ४) गांवात तो 'गोडेकार' आ नावाने प्रसिद्ध होता. (वाक्य भाविव्यकाळात लिहा.)

प्र.६ (अ) पुढील वाक्यातील अद्यौरखित शब्दांच्या जाती ओळखा.

- १) पक्ष्यांच्या मंजुक कळरवाने आपोआपच आग आली.
- २) गोपू भराभर खाली उतरला नि धावत धावत आई-पाठी जाऊन पोचला.

(ब) कंखातील सूचनेप्रमाणे बदल करून लिहा:-

मागे पहा —

- १) पाप , न्याय , इतिहास
-> (दोहोंची विशेषणे बनवा) 2
- २) पाटील , लहान , नमस्की
-> (दोहोंची भाववाचक नामे बनवा) 2
- ३) शामिचाना , सुषमा , साहचर्य
-> (दोहोंचे समानार्थी शब्द था.) 2
- ४) रूपूष्य , अस्त , नफा
-> (दोहोंचे विरुद्धार्थी शब्द था) 2

प्र. ७ अकार्त्तिकपैकी कोणत्याही एका विशयवर सुमारे वीस ते पंचवीस वाक्यांत निबंध लिहा :- 90

- १) भाङ्गा कोकण रेलवे प्रवास
- २) प्रदूषण — एक समस्या
- ३) भाङ्गा आवडता खेळाडू
- ४) नदीचे आत्महून

प्र. ८ अ) अकार्त्तिक मुद्यांच्या आधारे सुमारे दहा ते पंधरा वाक्यांत गोष्ट लिहून तिला भोव्य शीर्षक द्या. ६

हृद्द शेतकरी आंब्याची रोपे लावणे राज्याचे आभंगन आश्रय " आ झाडांची फळे तुला कत्री खावयान् मिठगार " ? राज्याचा प्रश्न " मी ज्या झाडांचे आंबे खाते ती झाडे मी लावलेली नाहीत शेतकऱ्याचे उत्तर राजा शूष मोहरांची अली वट्टीस. बोध

ब) अकार्त्तिक संवाद शिक्षक आणि विद्यार्थी आंच्यामधला आहे, तो तुम्ही तुमच्या शब्दांत पूर्ण करून लिहा :- ६

शिक्षक :- मी पाठविलेला निरोप आपल्याला पोचला ना ?

पालक :- हो

शिक्षक :- हल्ली आपल्या समीराचे अभ्यासात

पालक :- मी पण त्याच विचारात आहे.

शिक्षक :- त्याच्या मित्रांबद्दल काही

पालक :- हो, मला वाटते

मोगे परा

शिक्षक - पण अजून वेळ _____
 पालक - त्याला लागलेली वाईट संगत वेळीच _____
 शिक्षक - नाही तर तो _____
 भाचखाठी आम्ही तुम्हाला _____
 पालक - माझ्या परीने मी _____
 मला वेळीच जाणीव दिल्याबद्दल _____

प्र. ९ अ) मानसी / मानस गौवेकर मडगांव, गोवा ही। हा गाना ए
 शिकणाऱ्या आपला धाकटा भाऊ झोखरला आजच्या काळात
 शिक्षणार्थ महत्त्व पटवून देणारे पत्र लिहीते / लिहीतो.
 या पत्राचा नमुना दहा ते पंधरा वाक्यांत लिहा:-

ब) सुरेश / सुरेशा कामत कुडचोडे - गोवा हा / ही आपल्या
 नाड्यावरील खराब झालेल्या रस्त्याची डागडुजी करव्यासाठी
 विनंती करणारा अर्ज जगनादयलक्ष, कुडचोडे - गोवा भोना
 लिहीतो / लिहीते. या अर्जाचा नमुना दहा ते पंधरा वाक्यांत
 लिहा:-

अथवा

१०-१२ वाक्यांत
 खालील मुद्यांच्या आधारे, वातमी, तयार करून लिहा:-
 शाकेतील डीडामहोत्सव विशेष अतिथी
 भाषणातील दोन मुद्दे - वागत, परिचय आभार कुणी
 केले - कोणकोणत्या स्पर्धा घेण्यात आल्या
 विशेष कामगिरी कुणी केली - उत्कृष्ट खेळाडू, मुलगा,
 मुलगी कुणाचा बक्षिस मिळाले

प्र. १० पूर्णतः उतारा वाचून त्यामधील दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे
 लिहा:-

मानवता धर्म, जीवन जगताना प्रत्येक व्यक्तीत आपण
 कसे वागायचे याची वाट दाखवतो. आपण आपल्या धरात
 तसेच धराबाहेर कसे वागावे या सर्व गोष्टीत हा धर्म
 आपणांस मार्गदर्शन करतो. आपले राजकारण आपली
 अर्थव्यवस्था कशी असली पाहिजे, आपण जीवनाबद्दल
 कोणता विचार केला पाहिजे, जगताना कोणती तत्त्वे पाळली
 पाहिजेत हे सर्व या धर्माच्या आधारे ठरविता येते.
 पुराणादा कुठल्या का मार्गाने होईना स्वप्न पंसा अभावितो

मनो पहा

जगामला आवश्यक असणाऱ्या गोष्टींच्या संचय करतो हे करताना इतरांना भा गोष्टींच्या तुटवडा पडेल याचा विचारही करित नाही असे हे वागणे -चांगले नव्हे. आपण धनवान आहोत, चाहेवर्षी गरीब बनलेल्याच्या आर्मी आपण असतो, तर आपले जीवन हात-अपेक्षांनी भरून गेले असते. म्हणून इतरांचे अवक्याण होईल असा धन-संचय, वस्तुसंचय करणे वाईट. सर्व भाणसामध्ये सारख्या प्रमाणात धन-संपत्ती वाटली जाणे -चांगले. भाटाच आपण आर्थिक समता म्हणतो.

प्रश्न :-

- १) मानवता धर्म आपल्याला कोणकोणत्या बाबतीत मार्गदर्शन करतो ? १
- २) कोणता धनसंचय वाईट असतो ? १
- ३) कोणता गोष्टींचा आपण विचार करित नाही ? १
- ४) आर्थिक समता म्हणजे काय ? १
- ५) आपले जीवन हात अपेक्षांनी कधी भरून गेले असते ? १
- ६) उताऱ्याला योग्य शीर्षक द्या. १

= समाप्त =

=